

Ympäristöterveydenhuollon vuoden 2025 valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta 17.02.2026 § 14
225/11.06.08/2026

Valmistelija

Suurkuukka Miia, etunimi.sukunimi@tuusula.fi

Ympäristöterveydenhuoltoa säätelevien lakien mukaan ympäristöterveydenhuollon viranomaisvalvonnan on oltava suunnitelmallista. Kunnan tulee laatia vuosittain oma, valtakunnalliseen valvontaohjelmaan perustuva, ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus vastaa ympäristöterveydenhuollon viranomaistoiminnasta Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan alueilla.

Kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta annettu asetus (VNA 665 /2006) on kumottu eikä valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin sisällöstä säädetä enää lainsäädännössä. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi tulee kuitenkin tehdä 31.3.2026 mennessä.

Elintarvikevalvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Elintarvikevalvonnan toteuma

Vuonna 2025 Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella tehtiin yhteensä 868 elintarvikevalvonnan tarkastusta. Sopijakuntien alueelle tehdyistä tarkastuksista 814 oli valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia. Muut tarkastukset olivat toiminnan aloittamiseen liittyviä tai ruokamyrkytyspäilyn perusteella tehtyjä tarkastuksia. Vuodelle 2025 oli suunniteltu seurantatarkastukset mukaan lukien 844 elintarvikehuoneiston tarkastusta, joten suunnitelma toteutui lähes kokonaan.

Valvontasuunnitelma vuodelle 2025 tehtiin Ruokaviraston riskiluokitusohjeen (1028 /04.02.00.01. 2022/6) perusteella.

Elintarvikevalvonta toteutui hyvin riskiperusteisen suunnitelman mukaisesti. Elintarvikehuoneistoilmoituksia käsiteltiin 191 kpl ja lisäksi tehtiin viisi päätöstä elintarviketuotantolaitoksen toiminnan aloittamisesta tai toiminnan muutoksesta.

Tarkastusten kattavuus

Tarkastusten kattavuutta voidaan arvioida, kun verrataan tarkastettujen kohteiden määrää kaikkiin elintarvikehuoneistoihin. Tiedot elintarvikevalvonnan kohteista syötetään Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Vuonna 2025 alueella oli 1304 toiminnassa olevaa elintarvikehuoneistoa. Vuonna 2025 tarkastettiin 622 elintarvikehuoneistoa eli noin 48% kaikista elintarvikehuoneistoista. Elintarviketuotannon määrän tai toiminnan vuoksi suuririskisimmät kohteet tarkastettiin kattavasti vuonna 2025. Tarkastuksilla havaituista puutteista annettiin kohteille toimenpidekehoitus. Tarkastajan arvion perusteella vakaviksi todettujen puutteiden korjausten eteneminen tarkastettiin jo kuluneena vuonna.

Elintarvikelainsäädännön noudattaminen

Kaikki elintarvikehuoneistojen tarkastukset tehtiin Ruokaviraston ohjeistamina OIVA-hymy tarkastuksina, näissä kohteiden elintarvikelainsäädännön noudattamista arvioidaan neliportaisen asteikon mukaisesti (oivallinen, hyvä, korjattavaa ja huono). Oiva-arvosanat jakautuivat Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella seuraavasti (suluissa vuoden 2024 osuudet)

oivallinen	48 %	(42 %)
hyvä	32 %	(36 %)
korjattavaa	19 %	(20 %)
huono	1 %	(2 %)

Eniten korjattavaa oli ravintoloissa, 64 kpl ravintalotarkastuksista todettiin elintarviketurvallisuutta heikentäviä epäkohtia, jotka tuli korjata. Kaikkien elintarvikehuoneistojen osalta eniten korjattavaa oli elintarvikkeiden lämpötilahallinnassa, mikä on huolestuttavaa, sillä sillä on suora yhteys mm. ruokamyrkytysriskiin.

Vuoden 2025 aikana annettiin 6 elintarvikelain mukaista määräystä, lisäksi tuomittiin kaksi uhkasakkoa.

Elintarvikenäytteenotto

Elintarvikenäytteenotto sujui vuonna 2025 suunnitellusti. Elintarvikevalvonnan näytteenottoprojekti kohdistui konditoriatuotteiden hygieeniseen laatuun. Näytteitä otettiin 7 eri toimipaikasta yhteensä 12 kappaletta. Näytteeksi otettiin makeita leivoksia ja kakkupaloja, jotka olivat myynnissä pakkaamattomina. Näytteenoton yhteydessä seurattiin myyntikalusteiden lämpötiloja. Näytteenotto toteutettiin ennalta ilmoittamatta. Näytteiden tulokset olivat pääasiassa hyviä. Ainoastaan kaksi näytettä kymmenestä luokiteltiin laadultaan tyydyttäväksi. Huonoiksi luokiteltavia näytteitä ei ollut. Tyydyttävien tulosten syynä olivat aerobisten mikrobien kohonnut määrä ja homeiden kohonnut määrä.

Projektinäytteiden lisäksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa otettiin näytteitä ruokamyrkytyspäilyjen selvittämiseksi ja eläinperäisiä elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevistä laitoksista otettiin listeria-pintapuhtausnäytteitä.

Elintarvikevalvonnan kehittäminen

Elintarvikevalvonnassa tehtiin vuonna 2025 sisäinen auditoin, joka kohdistui elintarvikevalvonnan tarkastusten vaatimuksenmukaisuuteen. Erityisesti keskityttiin lämpötilahallinnan, puhtauden, käsihygienian ja näytteenoton arviointiin ja siihen olivatko arvioinnit perusteltuja ja oiva-arviointiohjeiden mukaisia.

Elintarvikevalvonnasta saadut tulot

Elintarvikevalvonnasta kertyi tuloja 374 655 euroa, tästä rekisteröinti-ilmoitusten ja hakemusten käsittelyn osuus oli 29 432 euroa. Valvonnasta saadut tulot ohjautuvat terveysvalvonnan tulosityksikölle.

Elintarvikevalvonnan raportointi

Elintarvikevalvonnan tarkastuspöytäkirjat ja elintarvikehuoneistojen ilmoituskäsittely tehdään valtakunnallisessa Vati-asiakastietojärjestelmässä. Aluehallintovirasto käyttää samaa tietojärjestelmää, joten tietoja ei enää raportoida erikseen.

Terveydensuojelulain mukaisen valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Terveydensuojeluvalvonnan toteuma

Terveydensuojelulain mukaiseen suunnitelmalliseen valvontaan sisältyy julkisten tilojen kuten koulujen, päiväkotien, vanhainkotien ja liikuntapaikkojen terveydellisten olosuhteiden valvonta. Terveydensuojelulain mukaiseen suunnitelmalliseen valvontaan kuuluu myös talous- ja uimaveden valvonta.

Vuodelle 2025 oli suunniteltu 232 terveydensuojelulain mukaista tarkastusta. Suunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 256 kpl. Suunnitelmallisista tarkastuksista

osa oli epäkohtien vuoksi tehtyjä seurantatarkastuksia, tämän vuoksi tarkastuksia tehtiin suunniteltua enemmän. Tarkastuksilla havaituista puutteista annettiin kohteille toimenpidekehoitus. Eniten suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin kouluihin ja päiväkoteihin. Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehtiin 106 tarkastusta toimenpidepyyntöjen johdosta, näistä suurin osa oli asunnontarkastuksia.

Kaikista terveydensuojelulain mukaan valvottavista kohteista tarkastettiin 24 % vuoden 2025 aikana. Tämä tarkoittaa, että terveydensuojeluvalvonta oli melko kattavaa, koska terveydensuojelulain nojalla tarkastettavista kohteista keskimäärin 30 % tulisi tarkastaa vuoden aikana. Osaan tehtiin suunnitelmallinen tarkastus ja osa tarkastettiin toiminnan aloittamisen johdosta.

Toimialueen kouluihin tehtiin 44 tarkastusta ja päiväkoteihin 50 tarkastusta.

Terveydensuojeluvalvonta toteutui täysin suunnitellussa laajuudessa vuonna 2025.

Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi terveystarkastuksen edustajat ovat osallistuneet noin 66 sisäilmatyöryhmän kokoukseen. Sisäilmatyöryhmistä osa on alueellisia ja osa kohdekohtaisia. Eri ryhmien kokoontumistiheys vaihtelee muutamasta kerrasta vuodessa lähes kuukausittaisiin kokouksiin.

Terveydensuojelulain mukaiset talousveden ja uimarantavesien valvontanäytteet otettiin suunnitellusti. Uimahallit ottivat itse valvontatutkimusohjelmien mukaiset uimavesinäytteet, joiden tulokset raportoitiin Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle. Talousveden valvontatutkimusohjelmia hyväksyttiin yksi vuoden 2025 aikana.

Terveydensuojelulain mukaisia hallintopakkotoimenpiteitä jouduttiin käyttämään neljässä terveydensuojelulain mukaisessa kohteessa. Kolme tapausta koski kohteen sisäilmaan vaikuttavia rakennusteknisiä epäkohtia ja yksi uimahalli sai valvontatutkimusohjelmaa koskevan määräyksen.

Terveydensuojeluvalvonnasta saadut tulot

Terveydensuojeluvalvonnasta kertyi tuloja 120 365 euroa.

Terveydensuojeluvalvonnan raportointi

Terveydensuojeluvalvonnan valvontatoimenpiteet kirjataan valtakunnalliseen Vati-asiakastietojärjestelmään. Kyseisessä järjestelmässä tehdään myös ilmoituskäsittely ja kirjoitetaan tarkastuspöytäkirjat. Aluehallintovirasto käyttää samaa tietojärjestelmää, joten tietoja ei enää raportoida erikseen.

Tupakkalain mukaisen valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen valvontasuunnitelmassa vuodelle 2025 oli suunniteltu 71 kpl tupakkalain mukaista tupakan vähittäismyyntin tarkastusta. Tarkastuksia tehtiin 42 kpl. Osa tarkastuksista siirrettiin vuodelle 2026, koska nikotiinipussien myyntiin liittyvien ilmoitusten käsittelyyn kului runsaasti työaikaa. Nikotiinipussien myynnistä tehtiin 97 ilmoitusta Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella. Tupakan vähittäismyyntilupia myönnettiin 18 kpl.

Tupakkalain mukaan taloyhtiöt voivat hakea kunnan terveystarkastukselta tupakointikieltoa huoneistojen parvekkeille, huoneistojen käytössä oleville pihaille sekä sisälle huoneistoihin, mikäli savua voi kulkeutua muutoin kuin poikkeuksellisesti muiden asukkaiden parvekkeille, pihaille tai huoneistoihin. Tällaisia tupakointikieltopäätöksiä tehtiin 8 kpl vuoden 2025 aikana.

Tupakan vähittäismyyntin valvonnasta saatiin tuloja 106 250 euroa. Valvonnasta saadut tulot ohjautuvat terveystarkastuksen tulosityksikölle.

Eläinlääkintähuollon suunnitelman toteutumisen arviointi

Eläinlääkäripalveluita on annettu ympäristökeskuksen omalla yhteisvastaanotolla sekä tilakäynneillä. Mäntsälän kunnalle eläinlääkäripalvelut hankitaan ostopalveluna Helsingin yliopistolta. Eläinlääkäripalveluita on ollut saatavilla virka- ja päivystysaikana ja asiakkaat ovat päässeet kohtuullisessa ajassa eläinlääkärin vastaanotolle. Vuonna 2025 koko Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella on hoidettu 12 229 potilasta, joista päivystysaikana 2 244.

Eläinlääkäripäivystys

Eläinlääkäripäivystyksessä valtakunnalliset kriteerit avun saatavuudelle pääosin täyttyvät. Päivystysaikainen keskitetty yhteydenottopalvelu on käytössä. Eläinlääkintähuolto ei järjestä eriytettyä suur- ja pieneläinpäivystystä, koska sopijakuntien alue on hyvin pieneläinvoittoista. Suurelaimet ovat saaneet päivystyksessä tarvitsemansa hoidon. Sopijakuntien alueella sekä lähialueilla on yksityisiä päivystäviä klinikoita, joille voi tarvittaessa lähettää sekä suur- että pieneläimiä.

Ostopalveluiden laadun arviointi

Eläinlääkäripalvelut on hankittu Mäntsälän kunnalle ostopalveluna. Ostopalvelua koskevassa sopimuksessa on huomioitu palvelun laadunvarmennus, seuranta ja reklamaatiot.

Yksityiset eläinlääkäripalvelut

Sopijakuntien alueella sekä lähialueilla on useita yksityisiä eläinlääkäripalveluja antavia klinikoita ja ammatinharjoittajia. Ympäristökeskuksen eläinlääkäripalvelut ovat mitoitettu niin, että sekä suur- että pieneläimille voidaan järjestää päivystysaikainen palvelu sekä tarjota kiireellistä eläinlääkäripalvelua ja ajanvaraukseen perustuvaa palvelua myös virka-aikana.

Tuotantoeläinten terveydenhuoltopalvelut

Ympäristökeskuksen eläinlääkärit tarjoavat terveydenhuoltopalveluja alueellaan. Kunnaneläinlääkärin kanssa tehtyjä terveydenhuoltosopimuksia on tällä hetkellä ainoastaan Nurmijärven alueella. Mäntsälän alueella palvelu ostetaan Helsingin yliopistolta.

Työjärjestelyt

Kaikilla eläinlääkäreillä on mahdollisuus ajanvarausperusteiseen työhön. Työajasta varataan osa kiireelliselle ja osa kiireettömälle työlle.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

Valvonnan toteutuminen

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa ympäristökeskuksessa tekee pääosin kaksi valvontaeläinlääkäriä. Praktikkoeläinlääkärit tekevät myös sekä eläintautien että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa. Hyvinvoinnin valvonta on keskittynyt epäilyn perusteella tehtäviin tarkastuksiin. Ilmoituksia tuli yhteensä 534. Epäilyyn perustuvia tarkastuksia ja niitä seuranneita uusintatarkastuksia sekä tarkastusyrityksiä/yhteydenottopyynnön jättämisiä tehtiin yhteensä 350. Osaan kohteista tehtiin useampi käynti. Ilmoituksia tehtiin eniten lemmikkieläinten hoidon laiminlyönneistä. Eläintautilainsäädännön mukaisia tarkastuksia tehtiin 46. Pääosa näistä oli vientitarkastuksia.

Korjaavat toimenpiteet

Tarkastuksella havaitut lievät eläinten hyvinvointiin liittyvät epäkohdat pyritään oikaisemaan antamalla neuvoja ja ohjausta. Mikäli lainsäädäntöä on rikottu, annetaan kehoitus, määräyksiä tai kieltoja sekä määräaika asioiden korjaamiseksi. Kehotuksella, määräyksillä ja kielloilla on velvoitettu eläimen omistajaa tai haltijaa saattamaan eläintenpito lainsäädännön vähimmäisvaatimusten mukaiseksi.

Korjaukset on varmistettu uusintatarkastuksella määrääjän umpeuduttua. Kehotuksen tai määräysten noudattaminen voidaan joskus todentaa myös valokuvista tai eläinlääkärin käyntitositteesta.

Puutteiden analyysi

Tavallisimmat syyt valvontaeläinlääkärin tekemiin tarkastuksiin ovat havaitut puutteet eläinten pitopaikassa, hoitamaton sairaus tai riittämätön ruokinta ja vesi. Sairauden hoidon laiminlyönti johtuu yleensä taloudellisista syistä. Lisäksi ilmoituksia tuli paljon koirien riittämättömästä liikunnasta. Eläimen hylkääminen hoidotta on tavallisin syy välittömiin toimenpiteisiin. Hylkäämisen taustalla on usein omistajan elämän kriisi, päihteet tai vakava sairaus.

Pätevyyden ja osaamisen varmistaminen sekä valvontaeläinlääkäreiden perehtymisen tukeminen.

Henkilöstöä rekrytoitaessa on virkaan/tehtävään asetettu pätevyysvaatimukset. Eläinlääkäreiden kohdalla pätevyys (laillisuus toimia työssään) tarkistetaan Ruokaviraston eläinlääkärirekisterin tietopalvelusta. Valittaessa henkilöä tehtävään huomioidaan henkilön pätevyys, työkokemus ja yleinen soveltuvuus tehtävään. Vuosilomien sijaisia ja ulkopuolisia päivystäviä eläinlääkäreitä valittaessa sovelletaan samoja perusteita kuin vakituisten valinnassa. Eläinlääkintähuollon henkilökunta on osallistunut soveltuviin koulutuksiin sekä valvontatehtävien, eläintautien että klinisen eläinlääkinnän osalta. Valvontaeläinlääkäreiden työtä tukevat työyhteisön muut työntekijät sekä valvontaeläinlääkärikollega, että esihenkilö. Praktikkoeläinlääkärit ovat myös tehneet yhteiskäyntejä valvontaeläinlääkäreiden kanssa.

Esittelijä	terveysvalvonnan päällikkö Suurkuukka Miia
Päätösehdotus	Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta päättää - hyväksyä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen selvityksen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisesta vuodelta 2025 - saattaa selvityksen tiedoksi Lupa- ja valvontavirastolle sekä Ruokavirastolle
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.
Tiedoksi	Ruokavirasto ja LVV(kirjaamo@ruokavirasto.fi) saatteeseen viite 6834/00.01.02.00.01/2025.